

A KRITIKUS INFRASTRUKTÚRA VÉDELME NEK HAZAI JOGSZABÁLYI KÖRNYEZETE

THE LEGISLATIVE ENVIROMENT OF THE CRITICAL INFRASTRUCTURE PROTECTION IN HUNGARYA

DELY Péter

(ORCID ID: 0000-0001-9177-9686)

depet69@gmail.com

Absztrakt

A tanulmány a kritikus infrastruktúrák haza védelmével foglalkozik. A fogalmi meghatározásokat követően rövid kitékintést nyújt az Európai Unió kritikus infrastruktúra védelmének jogi szabályozásáról. Ezt követően számba veszi a témában megalkotott hazai stratégiákat, jogszabályokat, végrehajtási utasításokat, annotált bibliográfiaként bemutatva azok lényegi tartalmát.

Kulcsszavak: kritikus infrastruktúra, kritikus információs infrastruktúra, jogi szabályozás, terrorizmus, bibliográfia

Abstract

The contribution deals with the critical infrastructure protection in Hungary. Following conceptual definitions, it provides a brief outline of the EU legal framework for critical infrastructure protection. After it takes into account the domestic strategies, legislation, and implementation instructions created in this topic, as an annotated bibliography showing their essential content.

Keywords: critical infrastructure, critical information infrastructure, legal rules, terrorism, bibliography

A kézirat benyújtásának dátuma (Date of the submission): 2017.05.30.
A kézirat elfogadásának dátuma (Date of the acceptance): 2017.09.21.

BEVEZETÉS

Az emberiség fejlődése során folyamatos technológiai fejlődéssel/fejlesztéssel tette könnyebbé életét. A technológiai fejlődés során rendszerek és eljárások komplett hálózata alakult ki, amelyek az emberiség számára alapvető termékeket, valamint szolgáltatásokat állítanak elő, megkönnyítve ezzel az emberi életet. Ezeket a komplett rendszereket nevezzük infrastruktúráknak. A fejlődés során egyre jobban függeni is kezdtünk ezen rendszerektől. Az információs társadalom korszaka további jelentős változásokat hozott. Egyrészt maga az emberiség is függeni kezdett az információs infrastruktúráktól, másrészt napjainkra a többi infrastruktúra is az információs technológián alapul. Bár ezen infrastruktúrák alapvetően könnyebbé teszik életünket, a dependencia miatt sérülékenyséjük, vagy az ártó szándékkal történő pusztítás ezen rendszerekben veszélyeztetik normális életvitelünket. Ezen felismerés vezetett el odáig, hogy az állam feladatai közé emelte az infrastruktúrák védelmét. Természetesen az állam nem vállalhatja fel az összes létező rendszer védelmét, így meghatározta azon védendő infrastruktúrákat, melyek a társadalom működése/működtetése szempontjából kritikusak. Jelen tanulmány ezen kritikus infrastruktúrák védelmének hazai jogi szabályozását kívánja bemutatni.

FOGALMAK

Bonnyai Tünde a Kritikus Infrastruktúrák védelméről szóló doktori értekezésében több definíciót mutat be az infrastruktúra vonatkozásában. Bár ezek között vannak eltérések, a fogalommeghatározás kellően egységes: mindenképp egy terméket vagy szolgáltatást előállító eszköz és technológiai hálózatot takar. [1]

Nehezebb a helyzet a kritikus infrastruktúra vonatkozásában. A NATO Polgári Védelmi Bizottsága által 2003-ban elfogadott meghatározás szerint:

„Kritikus infrastruktúrák azok a létesítmények, szolgáltatások és információs rendszerek, amelyek olyan létfontosságúak a nemzetek számára, hogy működésképtelenné válásuknak vagy megsemmisülésüknek gyengítő hatása lenne a nemzet biztonságára, a nemzetgazdaságra, a közegészségre, a közbiztonságra és a kormány hatékony működésére.” [2;16-17.o.]

Bár a meghatározás világosnak látszik, közel sem egyértelmű, hogy mely rendszer létfontosságú, és mi számít gyengítő hatásnak. A kritikusság mérésére azonban születnek módszerek. Haig Zsolt és Kovács László a Kritikus Infrastruktúrák és Kritikus Információs Infrastruktúrák című tanulmányban [3] bemutatja a hatókör és a nagyságrend alapján történő vizsgálati módszert.

A kritikus infrastruktúra magyar értelmezését a hazai zöld könyv által megfogalmazottak írják le a legpontosabban:

„Kritikus infrastruktúráknak minősülnek azon hálózatok, erőforrások, szolgáltatások, termékek, fizikai vagy információtechnológiai rendszerek, berendezések, eszközök és azok alkotó részei, melyek működésének meghibásodása, megzavarása, kiesése vagy megsemmisítése, közvetlenül vagy közvetetten, átmenetileg vagy hosszútávon súlyos hatást gyakorolhat az állampolgárok gazdasági, szociális jólétére, a közegészségre, közbiztonságra, a nemzetbiztonságra, a nemzetgazdaságra és a kormányzat működésére.” [4]

A KRITIKUS INFRASTRUKTÚRA VÉDELME NEK EURÓPAI UNIÓS JOGSZABÁLYI KÖRNYEZETE

2004. október 20-án az Európai Bizottság közleményt adott ki a terrorizmus elleni küzdelem és a kritikus infrastruktúrák védelmének összefüggéseiről. A közleményben az európai szintű

megelőzés és felkészültség javítására vonatkozó javaslatokat fogalmaztak meg, különös tekintettel a kritikus infrastruktúrákat érő támadásokra. [5]

Az *Európai Tanács 2004. december 16-17-ei ülésén* elfogadták a Kritikus Infrastruktúrák Európai Programjának (European Programme for Critical Infrastructure Protection a továbbiakban: *EPCIP*), kialakítására vonatkozó előterjesztést. A terrorizmus elleni harccal kapcsolatos Akció Terv részeként jelent meg az EPCIP, mint a potenciális határokon átnyúló hatásokkal szembeni védelem alapja, amelyet 2005 végéig kellett kidolgozni. [1]

2005. november 17-én a Bizottság kiadta a kritikus infrastruktúrák védelmére vonatkozó európai programról szóló *Zöld Könyvét*, amely alapvető elméleteket, fogalmakat, elveket, eljárások és végrehajtási módszereket, célkitűzéseket, definíciókat és intézkedéseket rögzített. A célkitűzés nem más, mint a kritikus infrastruktúrák folyamatos rendelkezésre állásának feltételeit garantáló védelem biztosítása, sebezhető pontjainak csökkentése, valamint azonnali, bevált beavatkozási és gyors, hatékony helyreállítási eljárások rendszeresítése. A Zöld Könyvben foglaltak szerint a kritikus infrastruktúra védelem három fő pillére a megelőzés, a felkészülés és az ellenálló képesség. Ezt kialakítva elősegíthető az infrastruktúrák biztonságos működése. A Zöld Könyv feltételezte egy olyan módszer kidolgozását, amely a potenciális fenyegetések, a védelmi képességek és a sebezhető pontok azonosítását és besorolását teszi lehetővé. [1]

Európai Unió Tanácsa 2008. december 8-án fogadta el az európai kritikus infrastruktúrák azonosításáról és kijelöléséről, valamint védelmük javítása szükségességének értékeléséről szóló *2008/114/EK Irányelvet*. Az Irányelv a Zöld Könyvvel, az európai programmal és az ágazati specifikumokkal összhangban, továbbá az Európai Unió egyéb politikai törekvéseivel és célkitűzéseivel harmonizálva határozta meg a kritikus infrastruktúrák azonosítására és kijelölésére vonatkozó eljárások, eszközök és elvek halmazát. Az Irányelv felszólít minden kijelölt kritikus infrastruktúra tulajdonost/üzemeltetőt, hogy a kijelölést követő egy éven belül dolgozzon ki *üzemeltetői biztonsági tervet* – amennyiben nem rendelkezik vele –, amelyet később rendszeresen felülvizsgál. Kötelezettség továbbá, hogy kijelölt kritikus infrastruktúra esetén *biztonsági összekötő tisztviselőt* kell alkalmazni – kivéve, ha már van ezzel egyenértékű munkakörrel rendelkező személy –, aki kapcsolattartó pontként funkcionál a tulajdonos/üzemeltető és az illetékes tagállami hatóságok között.

Ezzel párhuzamosan az Irányelv kötelezi a tagállamokat a területükön elhelyezkedő európai kritikus infrastruktúrákkal kapcsolatos *kockázatértékelés* lefolytatására egyaránt. Az Irányelvben foglaltaknak történő megfelelésre 2011. január 12-ig kaptak határidőt a tagállamok. [1] Az irányelv fő célkitűzéseit az 1. ábra szemlélteti.

1.ábra: az irányelv célkitűzései [6]

2009-ben készített „Stockholmi Program” néven ismert tanácsi következtetések ismételten hangsúlyozták a kritikus infrastruktúrák sérülékenységét. A Stockholmi Program célja, hogy a jövőbeli kihívásokra történő reagálás érdekében, az európai uniós állampolgárok szükségleteinek középpontba helyezésével, olyan intézkedésekkel erősítse a térséget, amelyek által a közös jogok érvényesülése, és a biztonság garantálható. [7]

A KRITIKUS INFRASTRUKTÚRA VÉDELMEK HAZAI JOGSZABÁLYI KÖRNYEZETE

A stratégiák megalkotását megelőzően 2007 februárjában kezdődött meg a *hazai Zöld Könyv* elkészítése az uniós minta alapján, az ország veszélyeztettségének felmérését követően. A dokumentumot az érintett területekkel történő egyeztetést követően a Kormányzati Koordinációs Bizottság munkaértekezletén elfogadták, így megkezdődött a nemzeti program kidolgozása. [6]

Ezt követően 2008. június 30-án elfogadták a *Kritikus Infrastruktúra Védelem Nemzeti Programjáról szóló 2080/2008. (VI. 30.) kormányhatározatot*. [8]

A Kritikus Infrastruktúra Védelem Nemzeti Program főbb tartalmi elemei:

- A kormány a KKB javaslatára elfogadja és nyilvánosságra hozza a nemzeti infrastruktúra létfontosságú elemeinek védelméhez kapcsolódó, a nemzeti programról szóló Zöld Könyvet;
- A kormány elrendeli a Zöld Könyvben meghatározott ágazati konzultációk lefolytatását;
- A kormány elrendeli a hazai infrastruktúrák létfontosságú elemeinek védelméről szóló szabályozási koncepció kidolgozását, különös tekintettel az ágazati konzultációk eredményeire;
- A szabályozási koncepció kialakítása során figyelemmel kell lenni az infrastruktúra honvédelmi célú felkészítésére;
- A kormány elrendeli az Európai Unió figyelmeztető és információs hálózatához (CIWIN) történő kapcsolódás lehetőségeinek vizsgálatát és az erről történő jelentés elkészítését. [8]

A következő jogi szabályozó az európai kritikus infrastruktúrák azonosításáról és kijelöléséről, valamint védelmük javítása szükségességének értékeléséről szóló, 2008. december 8-i 2008/114/EK tanácsi Irányelvnek való megfelelés érdekében végrehajtandó kormányzati feladatokról szóló *1249/2010. (XI. 19.) kormányhatározat*:

A belügyminiszter hatáskörébe utalta

- a nemzeti kapcsolattartó pont feladatait,
- az európai kritikus infrastruktúrák védelmével kapcsolatos kérdések koordinálását;
- az azonosítás és kijelölés folyamataihoz szükséges két- vagy többoldalú egyeztetések
- lebonyolítását;
- valamint a további érintett miniszterek bevonásával egy kritikusinfrastruktúra védelmi
- tárcaközi szakmai munkacsoport felállítását.

A nemzeti fejlesztési miniszter feladataként nevesítette

- a Magyarországon található európai kritikus infrastruktúrák kijelölését;
- érintettek bevonásával létre kell hozni egy konzultációs fórumot.

A Kormányra ruházta az éves jelentési kötelezettséget, amelyet a feladatok végrehajtásáról, a kijelölt európai kritikus infrastruktúrákról, az érintett tagállamok számáról és az alkalmazott kritériumokról az Európai Bizottság felé kell rendszeresen előterjeszteni. Az Irányelvben meghatározottak szerint ágazatonként jelentést kellett készíteni azon sebezhető pontok, fenyegető veszélyek és kockázatok típusairól, amelyek a kijelölt európai kritikus infrastruktúrára vonatkoznak.

A kormányhatározat 4. pontja alapján tárcaközi szakmai munkacsoportot alakítottak az Irányelv végrehajtására. A munkacsoport felépítését a 2. ábra szemlélteti. A Szakmai Munkacsoport összetétele:

- a Belügyminisztérium (BM),
- Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM),
- Honvédelmi Minisztérium (HM),
- BM OKF,
- Magyar Energia Hivatal (MEH),
- Alkotmányvédelmi Hivatal (AH),
- Nemzeti Közlekedési Hatóság (NKH),
- Nemzeti Biztonsági Felügyelet (NBH),
- Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (NFM),
- Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK),
- BM Terrorelhárítási Központ (TEK),
- Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (KIM),
- Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal (MKEH) [9]

2. ábra: A szakmai munkacsoport összetétele [6]

A szakértők munkája eredményeként 2011 januárjában elkészült az EU felé küldendő jelentés tervezete. A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium vezetésével 2011 áprilisában megalakult a *Kritikus Infrastruktúra Védelmi Konzultációs Fórum*.

A Fórum feladata, hogy

- elemezze és értékelje hazánk és harmadik országok együttműködéseit, függőségeit;
- aktív és személyes kapcsolatot alakítson ki a szolgáltatókkal, amely alapján a közös tevékenységek gördülékenyebben, az állami szempontok megértetése útján rugalmasabban végezhető;
- az infokommunikációs technológiák szektorának hangsúlyozása érdekében a hazai energetikai, közlekedési, kormányzati informatikai és hírközlési szolgáltatók által biztosított szolgáltatások vizsgálata útján értékelje a fenti szolgáltatások kiesésének hatásait;
- azonosítsa a kapcsolódó hazai és nemzetközi legjobb gyakorlatokat;
- a meglévő tapasztalatok alkalmazásával javaslatokat tegyen a kritikus infrastruktúrák ellenálló képességének növelésére, illetve a kritikus infrastruktúra védelemmel kapcsolatos jogszabály-tervezetek megalkotására egyaránt [10]

A következő évtől a kritikus infrastruktúra védelem már nem csak feladatokban, hanem a különböző stratégiák szintjén is megjelenik. Ezek között első helyen kell említeni a Kormány 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozatát Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról. [11]

A stratégia első alkalommal a hazánkat érintő biztonsági fenyegetések, kihívások és ezek kezelésének témakörénél a terrorizmus vonatkozásában (29.pont) említi a kritikus infrastruktúrák védelmi képességének megerősítését és felkészülést a veszélyhelyzetekre (d. alpont), valamint az érintett szervek felkészítését és együttműködésük összehangolását (e. alpont).

A stratégia külön pontot szentel a kiberbiztonság kérdésének (31. pont), amelyben egyrészt nevesíti a kibertérből érkező fenyegetéseket, és azok lehetséges hatásait, valamint meghatározza mind a kockázatelemzés, a kormányzati koordináció, a védekezésre történő felkészülés, a nemzetközi együttműködés, sőt a társadalmi tudatosság fokozásának szükségességét.

Az energiabiztonsággal foglalkozó 32. pont és a globális éghajlat- és környezetváltozással foglalkozó 33. pont nem nevesíti külön a kritikus infrastruktúrákat, de említést tesz a fokozott védelem, és a védekezésre történő felkészülés szükségességéről.

Az utolsó ide vonatkozó pont a természeti és ipari katasztrófákkal foglalkozó 34.pont, amely az ellenőrzések, szabályozások, hatósági engedélyeztetések alkalmazásával igyekszik a kockázatokat csökkenteni, de párhuzamosan fontosnak tartja a katasztrófavédelmi szervek, sőt az esetlegesen érintett lakosság katasztrófavédelmi felkészítését is.

A stratégia következő fejezete a végrehajtás eszközrendszerét taglalja, amelyben hangsúlyozottan kiemeli az átfogó, összkormányzati megközelítést, melyben a honvédelmi, nemzetbiztonsági, rendvédelmi, igazságszolgáltatási, katasztrófavédelmi és polgári válságkezelési intézmények szoros és hatékony együttműködését és koordinációját írja elő.

A Nemzeti Biztonsági Stratégia egyik ágazati stratégiai eleme a 1656/2012.(XII.20.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiájáról. [12]

Ebben a stratégiában nevesítésre kerülnek a kibertér fenyegetései, az infokommunikációs eszközök biztonsági kockázatai, az energiabiztonság, környezeti biztonság, mint a jövőbeni konfliktusok fő forrásai. A Nemzeti Biztonsági Stratégiához képest új elemként jelenik meg az aszimmetrikus kihívások miatt megnövekedett fenyegetés a kiber hadviselés által.

A stratégia természetesen feladatot is szab a Magyar Honvédség számára, meghatározza közreműködésüket a természeti és ipari katasztrófák elhárításában, a humanitárius válságok kezelésében, valamint a kijelölt kritikus infrastruktúrák őrzésvédelmében.

A következő részletezett ágazati stratégia a 1139/2013. (III. 21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Kiberbiztonsági Stratégiájáról. [13] A dokumentum a Nemzeti Biztonsági Stratégia 31. pontját bontja ki, gyökereiben visszanyúlva a 2001-es „Budapesti Konvencióig”, és egyben igazodva a az Európai Parlament által 2012. november 22-én elfogadott, „A kiberbiztonságról és védelemről szóló”, 2012/2096(INI) számú határozatához [14]. A stratégia négy fejezetben tárgyalja kiberbiztonság kérdését, amelyek a következők:

1. Magyarország kiberbiztonsági környezete;
2. Magyarország kiberbiztonsági értékrendje, jövőképe, céljai;
3. A célok eléréséhez szükséges feladatok;
4. A Nemzeti Kiberbiztonsági Stratégia végrehajtásához rendelkezésre álló, illetve megerősítendő kormányzati eszközök.

A létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI. törvény (a továbbiakban: Lrtv.) 2013. március 1-jén lépett hatályba. [15]

A törvény szövege már nem kritikus infrastruktúrát, hanem létfontosságú rendszerelemet, nemzeti létfontosságú rendszerelemet, és európai létfontosságú rendszerelemet említ. Külön fejezetekben rendelkezik a nemzeti és az európai létfontosságú rendszerelemek kijelöléséről, és közösen tárgyalja a velük kapcsolatos védelmi, és adminisztrációs tevékenységet. A jogszabály ugyancsak külön fejezetet szentel az energiaágazat külön szabályainak. Ugyancsak külön fejezet rendelkezik arról, hogy a Kormány számára éves szinten jelentési kötelezettséget ír elő az Európai Bizottság irányába. A törvény három mellékletet is tartalmaz, mely mellékletek a létfontosságú rendszerek vonatkozásában 10 ágazatot, és 37 alágazatot határoznak meg.¹ Az utolsó fejezetben a Kormány felhatalmazást kap arra, hogy az e törvényben meghatározott feladatok gyakorlati végrehajtását rendelet útján szabályozza.

¹ A törvény szövegét az elmúlt időben többször is módosították, a legutóbbi módosítás 2017 január 1 óta hatályos a 2016 évi CXVI tv. alapján.

Ilyen rendelet a *65/2013. (III. 8.) kormányrendelet a létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI. törvény végrehajtásáról* (a továbbiakban: Lrtv. vhr.). [16]

Részletesen szabályozza:

- az azonosítási és kijelölési eljárás általános folyamatát, beleértve az azonosítási jelentést, az ágazati kijelölő és javaslattevő hatóság szerepét, és a szakhatósági állásfoglalást
- nevesíti az üzemeltetői biztonsági terv készítésének körülményeit
- meghatározza a hatóságok, szakhatóságok együttműködésének rendjét a szakhatósági eljárásra, az ellenőrzésekre és a rendkívüli események kezelésére vonatkozóan.

Szakmai kiegészítést tartalmaznak az *ún. ágazati rendeletek*:

- *360/2013. (X. 11.) kormányrendelet* [17] az energetikai létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről;
- *512/2013. (XII. 29.) kormányrendelet* [18] egyes rendvédelmi szervek létfontosságú rendszerei és létesítményei azonosításáról, kijelöléséről és védelméről, a Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló 329/2007. (XII. 13.) kormányrendelet módosításáról;
- *540/2013. (XII. 30.) kormányrendelet* [19] a létfontosságú agrárgazdasági rendszer elemek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről;
- *541/2013. (XII. 30.) kormányrendelet* [20] a létfontosságú vízgazdálkodási rendszer elemek és vízi létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről.

Az ágazati kormányrendeletek határozzák meg, hogy mely üzemeltetők kötelezettek azonosítási eljárás lefolytatására, annak keretében azonosítási jelentés készítésére.

Az ismertetett joganyagok kizárólag magukkal a kritikus infrastruktúrákkal, azok kijelölésével, és a hozzájuk kapcsolódó feladatokkal foglalkoznak. Mindezekon túl számos más törvény is kapcsolható a védelmi feladatokhoz. Így például a *2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről* (Megjelent: Magyar Közlöny 2011/89. (július 27) oldalszám: 25637-25668. A tv. végrehajtási rendeletének elérhetősége: Magyar Közlöny 2011/157 (december 22) 38389-38429) az MH kapcsolatos feladatait határozza meg, a *katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény* (Megjelent: Magyar Közlöny 2011/113 (október 3.) oldalszám: 28842-28891, végrehajtási rendeletének elérhetősége: Magyar Közlöny 2011/131 (november 10.) oldalszám: 32252-32298) pedig az OKF feladatait. Külön joganyagok rendelkeznek az információs infrastruktúrákról. Ilyen például *Az elektronikus közszolgáltatásról szóló 2009. évi LX. törvény* (Ekszt.), Megjelent: Magyar Közlöny Bp. 2009/89. számában oldalszám: 22792-22800. , *Digitális Megújulás Cselekvési Terv 2010-2014.*, Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, Budapest, 2010; elérhetőség: www.nfm.gov.hu/digitalismegujulas, a *nemzeti adatvagyon körébe tartozó állami nyilvántartások védelméről szóló 2010. évi CLVII. törvény*, Megjelent: Magyar Közlöny 2010/196. (december 22.) oldalszám: 29840-29845., és a *38/2011. (III. 22.) Korm. rendelet a nemzeti adatvagyon körébe tartozó állami nyilvántartások adatfeldolgozásának biztosításáról* Megjelent: Magyar Közlöny 2011/30 (március 22.) oldalszám: 5321-5324.

KÖVETKEZTETÉSEK

Amint az a fentiekből látható, hazánkban a kritikus infrastruktúra védelmének jogi szabályozása egyrésztől mind rendszerszinten, mind ágazati szinten megoldott, másrésztől pedig harmonizál az európai normákkal. Természetesen a jogszabályi környezet csak egy keret a védelmi tevékenységhez, illetőleg a stratégiák irányokat, prioritásokat jelölnek ki, a megvalósítás minősége az azt végrehajtó szakemberek tevékenységén múlik. Bár kritikus infrastruktúráinkat a természeti katasztrófák, és az emberi figyelmetlenségből, mulasztásból eredő események az infrastruktúrák megjelenése óta veszélyt jelentenek, a jogszabályi környezet megalkotását a szándékos emberi károkozás, vagyis a terrorizmus fenyegetése tette szükségsszerűvé. A Zöld Könyv megfogalmazása szerint a védelem fő pillérei a megelőzés a felkészülés, és az ellenálló képesség. Míg ez utóbbi lehet tisztán ágazati feladat, a megelőzés - különös tekintettel a terrorizmus jelentette fenyegetésre – mindenképp összkormányzati megközelítést kíván. Ezért tartom szerencsésnek, és fontosnak, hogy a hazánkban felállított szakmai munkacsoportban nem csak az infrastruktúrákat működtető ágazatok, hanem a védelemmel foglalkozó szervezetek, és a nemzetbiztonsági szolgálatok is helyet kaptak. Meglátásom szerint hosszú távon ez biztosíthatja azt, hogy a védelemmel, megelőzéssel foglalkozó szervezetek szakmai javaslatai már a kritikus infrastruktúrák tervezési fázisában megfontolásra kerüljenek, ezzel javítva a felkészülést, és erősítve az ellenálló képességet.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] BONNYAI T.: *A kritikus infrastruktúra védelem elemzése a lakosságfelkészítés tükrében* Doktori Értekezés NKE KMDI Budapest 2014. 40-42o., 48-52 o.
- [2] MÓGOR J., FÖLDI L., SOLYMOSI J.: *Lépések a kritikus infrastruktúra védelmének magyarországi szabályozása felé* in: *Hadmérnök* III. évfolyam 4. szám p. 15-28
Forrás: http://hadmernok.hu/archivum/2008/4/2008_4_mogor.pdf (letöltve:2017.05.03.)
- [3] HAIG Zs.- KOVÁCS L.: *A Kritikus Infrastruktúrák és Kritikus Információs Infrastruktúrák* Tanulmány 2012 NKE Forrás: http://uni-nke.hu/downloads/konyvtar/kovasz/kritikus_infrastrukturak.pdf 45-48.o. (letöltve: 2017.05.02.)
- [4] 2080/2008. (VI. 30.) *Kormányhatározat a Kritikus Infrastruktúra Védelem Nemzeti Programjáról* Megjelent: *Határozatok Tára* Bp. 2008/31. szám (június 30.) 217-231. o.
- [5] COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL AND THE EUROPEAN PARLIAMENT *Preparedness and consequence management in the fight against terrorism* Brussels, 20.10.2004 COM(2004) 701 final Forrás: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2004:0701:FIN:EN:PDF> (letöltve: 2017.05.02.)
- [6] http://www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=iparbiztonsag_infrastruktura (letöltve: 2017.05.09.)
- [7] Conclusions of the European council of 10/11 December 2009 on *'The Stockholm Programme – An open and secure Europe serving and protecting citizens (2010-2014)*
Forrás: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/the_stockholm_programme_-_an_open_and_secure_europe_en_1.pdf (letöltve: 2017.05.03.)
- [8] 2080/2008. (VI. 30.) *Korm. határozat a Kritikus Infrastruktúra Védelem Nemzeti Programjáról* Megjelent: *Határozatok Tára* Bp. 2008/31. szám(június 30.) 217-231.o.

- [9] 1249/2010. (XI. 19.) Korm. határozat az európai kritikus infrastruktúrák azonosításáról és kijelöléséről, valamint védelmük javítása szükségességének értékeléséről szóló, 2008. december 8-i 2008/114/EK tanácsi Irányelvnek való megfelelés érdekében végrehajtandó kormányzati feladatokról Megjelent: Magyar Közlöny 2010/177. november 19. oldalszám:25392-25393
- [10] RÁCZ L. I.: *Kritikus infrastruktúra védelem hazai és nemzetközi szabályozási rendszere* in: Hadmérnök VII/2 2012 június 166-172. o.
- [11] 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról Megjelent: Magyar Közlöny 2012/19 (február 21) oldalszám:1378-1888
- [12] 1656/2012.(XII.20.)Korm. határozat Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiájáról Megjelent: Magyar Közlöny 2012/175(december 20.) oldalszám: 29705-29703
- [13] 1139/2013. (III. 21.) Korm. határozat Magyarország Nemzeti Kiberbiztonsági Stratégiájáról Megjelent: Magyar Közlöny 2013/47(március 21.) oldalszám: 6338-6342
- [14] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?toc=OJ%3AC%3A2015%3A419%3ATOOC&uri=uriserv%3AOJ.C_.2015.419.01.0145.01.HUN (letöltve: 2017.03.02.)
- [15] 2012. évi CLXVI. törvény a létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről Megjelent: Magyar Közlöny 2012/154 (november 22.) oldalszám: 26099-26107
- [16] A 65/2013. (III. 8.) Kormányrendelet a létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI. törvény végrehajtásáról Megjelent: Magyar Közlöny 2013/40 (március 8.) oldalszám:4043-4051
- [17] 360/2013. (X. 11.) Kormányrendelet az energetikai létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről Megjelent: Magyar Közlöny 2013/169 (október 11.) oldalszám: 73708-73714 (hozzákapcsolódóan: Magyar Közlöny 524/2013. (XII. 30.) Korm. rendelete: A kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet, a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatalról és a területi mérésügyi és műszaki biztonsági hatóságokról szóló 320/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet, valamint az energetikai létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 360/2013. (X. 11.) Korm. rendelet módosításáról, közlönyszám: 2013/222 (december 30.) oldalszám: 89134-89137)
- [18] 512/2013. (XII. 29.) Kormányrendelet egyes rendvédelmi szervek létfontosságú rendszerei és létesítményei azonosításáról, kijelöléséről és védelméről, a Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló 329/2007. (XII. 13.) kormányrendelet módosításáról Megjelent: Magyar Közlöny 2013/221 (december 29.) oldalszám: 88736-88738
- [19] 540/2013. (XII. 30.) Kormányrendelet a létfontosságú agrárgazdasági rendszerelemek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről; Megjelent: Magyar Közlöny 2013/223 (december 30.) oldalszám: 89509-89511
- [20] 541/2013. (XII. 30.) Kormányrendelet a létfontosságú vízgazdálkodási rendszerelemek és vízi létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről Megjelent: Magyar Közlöny 2013/223 (december 30.) oldalszám:89511-89512